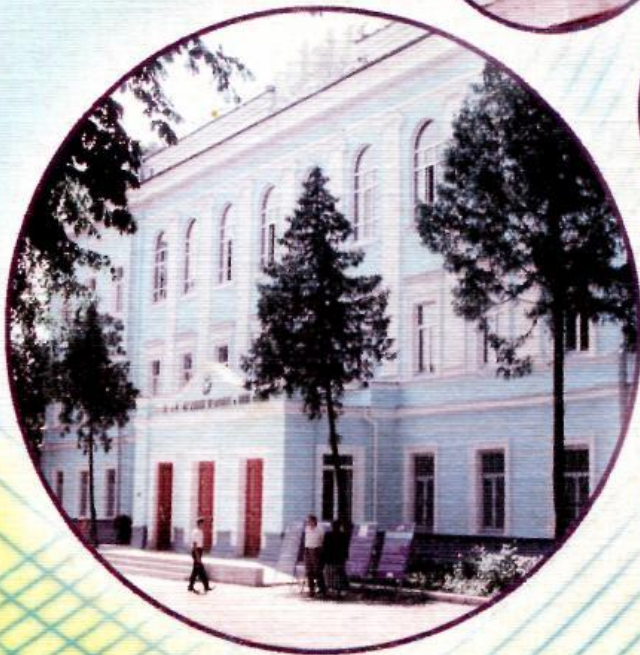

Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін

Ахметов Р. Ф.
кандидат педагогічних наук,
кафедра теорії і методики фізичного виховання

Вдосконалення технології освітнього процесу з фізичного виховання

Необхідність удосконалення технології освітнього процесу з фізичного виховання не викликає сумніву [1; 2; 3; 4]. У 1998 році в Україні була прийнята державна програма „Фізичне виховання – здоров’я нації”. На відміну від попередніх програм, пріоритетною визнана ідея реформування фізичного виховання для поліпшення здоров’я людини.

Основна реалізація цієї ідеї у навчальних закладах здійснюється через навчальні програми з фізичної культури, які мають стандарти стосовно змісту занять, їхньої кількості й нормативних вимог до тих, хто займається. Зміст програмного забезпечення повинен враховувати біологічні і педагогічні закономірності керування фізичним станом організму людини у процесі фізичного виховання. Ігнорування цих закономірностей перешкоджає реалізації педагогічного процесу, що не призводить до досягнення мети фізичного виховання – підвищення рівня фізичного стану, зміцнення здоров’я, зменшення захворюваності. Про це свідчить зростання кількості школярів і студентської молоді, які мають різного роду відхилення у стані здоров’я (до 90 %) [5; 6].

Аналіз базових програм з фізичного виховання у школі та ВНЗ за останні 20 років засвідчив, що за деяких змін змісту основна концепція залишилася тією ж. Цільова спрямованість програм з фізичного виховання у школі та ВНЗ полягає у підготовці до складання нормативів державних тестів (раніше БГПО і ГПО). Більшою мірою мають можливість наблизитися до розв’язання оздоровчої і виховної задач авторські програми, які повинні складатися з урахуванням регіональних особливостей, екологічних факторів, національних традицій, індивідуальних особливостей учнів. Однак відсутність науково-обґрунтованих системоутворюючих факторів не дає можливості сформулювати програму, яка була б адекватною діючою ланкою у системі управління фізичним вихованням школярів і студентської молоді.

Тому актуальність теми дослідження полягає у пошуку шляхів підвищення керованості системою фізичного виховання дитячого контингенту у зв'язку з тим, що існуюча система не приводить до поставленої мети – зміцнення здоров'я людини.

Аналіз ситуації, яка склалася, дозволяє виділити причини неефективного функціонування системи фізичного виховання у навчальних закладах, якими є:

– застарілі концепції системи фізичного виховання у школі та ВНЗ, що вимагає нового трактування мети, завдань і принципів фізичного виховання [1; 7];

– авторитарний підхід під час складання програм з фізичного виховання з обов'язковим переліком видів рухової активності без урахування потреб, мотивів та інтересів учнів [8];

– науково не обгрунтовані підходи до регламентації фізичного навантаження на заняттях зі школярами, які проживають на території радіаційного забруднення [9; 10];

– відсутність науково-обгрунтованих нормативів фізичної підготовки тих, хто займається, які служили б модельно-цільовими характеристиками фізичного стану, здатного забезпечити високий чи стабільний рівень здоров'я [1; 11].

Ці положення обумовлюють актуальність теми дослідження, яка полягає у необхідності розв'язання проблеми, що має суттєве теоретичне і практичне значення для вдосконалення системи фізичного виховання школярів і студентів.

Удосконалення технології освітнього процесу з фізичного виховання школярів і студентів пов'язане з вирішенням таких завдань:

1. Виявити вплив внутрішніх, індивідуальних чинників (особливостей нервової системи) на адаптивні реакції до фізичних навантажень підлітків.

2. Вивчити структуру фізичного стану і розробити модельно-цільові характеристики фізичної підготовки, які відповідають високому чи стабільному рівню фізичного здоров'я підлітків.

3. Обгрунтувати систему педагогічного контролю за фізичною підготовкою підлітків у процесі фізичного виховання, яка включає:

– блок-тести, що дозволяють характеризувати фізичну підготовку та фізичне здоров'я;

– кількісні та якісні критерії оцінки фізичної підготовки.

4. Визначити раціональний руховий режим у фізичному вихованні підлітків з різним рівнем фізичного стану і фізичної підготовки.

5. Обгрунтувати систему управління фізичним станом підлітків, враховуючи функціональні резерви, фізичну підготовленість, мотивацію і зовнішні фактори.

У процесі фізичного виховання і спортивного тренування для здійснення управління необхідно мати опис (модель) об'єкта управління (учня) в його фактичному стані (на даний час), а також модель того стану, якого потрібно досягти. Ці моделі повинні давати цифрові характеристики рівнів основних видів підготовленості (загальної, спеціальної, технічної і т.д.). Крім цього, розроблюються моделі основних програм впливу (вправ, тренувальних уроків і циклів). Також розроблюється система педагогічного контролю, яка повинна фіксувати зміни в організмі людини, що займається спортом. Для побудови намічених моделей потрібно набрати певну кількість інформації про досліджувані системи.

Але завдання полягає не тільки в тому, щоб набрати якомога більшу кількість характеристик, а й у тому, щоб вибрати з найбільшої кількості даних найменшу кількість суттєвих показників, що характеризують стан об'єкта і забезпечують точність управління ним. Добування максимуму даних з мінімальної інформації є одним з головних завдань управління.

Модельно-цільові характеристики фізичного стану підлітків, зміст програм керованих впливів у вигляді засобів і методів, методи педагогічного контролю у вигляді рухових тестів і засобів їх оцінки; умови, за яких відбувається корекція програм фізкультурно-оздоровчих занять, а саме зовнішні умови оточуючого середовища і внутрішні індивідуальні фактори дозволяють сформулювати концепцію управління фізичним станом дітей і підлітків. Визначальними рисами даної концепції є побудова системи управління з опорою на мотиваційну сферу діяльності особистості у фізичному вихованні, орієнтація на модельно-цільові характеристики фізичного, психологічного і морального стану молоді і корекція основних компонентів системи залежно від несприятливих екологічних факторів з метою підвищення стійкості організму до їх впливу та на основі врахування індивідуальних особливостей адаптивних реакцій молоді, що займається спортом.

Використана література:

1. Апанасенко Г.А. Физическое развитие детей и подростков. – К.: Здоров'я, 1985. – 80 с.
2. Бальсевич В.К., Запорожанов В.А. Физическая активность человека. – К.: Здоров'я, 1987. – 224 с.
3. Куц А.С. Организационно-методические основы физкультурно-оздоровительной работы со школьниками, проживающими в условиях повышенной радиоактивности: Автореф. дис. ... докт. пед. наук. – К., 1997. – 44 с.
4. Сухарев А.Г. Здоровье и физическое воспитание детей и подростков. – М.: Медицина, 1991. – С. 172-219.
5. Бугайов В.М., Лагутін А.Ю., Рогожин О.Г., Козак С.С. Зміни здоров'я населення України внаслідок Чорнобильської катастрофи. – К.: Абрис, 1996. – 170 с.
6. Завацький В.В. Аналіз корекції стану здоров'я і фізичного розвитку дітей, дорослого населення в процесі ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні. – Рівне: Ліста, 1999. – С. 128-136.
7. Петровский В.В., Полищук В.Д. Биологическое, индивидуальное и социальное в сфере физической культуры: Метод. реком. по теме „Основы теории физической культуры”. – К.: КГПИФК, 1992. – 16 с.
8. Ареф'єв В.Г. Методика викладання фізичної культури в школі. – К.: Вид-во ін-ту змісту і методів навчання, 1996. – 192 с.
9. Дмитренко С.М. Фізичний стан молодших школярів в умовах підвищеної радіації. – К.: ТОВ „Міжнародна фінансова агенція”, 1998. – 56 с.
10. Курочкина М.В. Захворюваність студентів, які проживають в різних зонах радіоактивного контролю, в залежності від рівня фізичної підготовленості // Молода спортивна наука України. – Львів, 1998. – С. 203-205.
11. Вайнбаум Я.С. Дозирование физических нагрузок. – М.: Просвещение, 1991. – 164 с.

